

Från Crister Olsson och Kerstin Johansson
Gasverksgatan 50
25245 Helsingborg
E-post: crister.olsson@telia.com

Remissvar angående regeringskansliets diarienummer FÖ2024/00152 angående det s k DCA-avtalet.

Vi förordar att riksdagen röstar nej till avtalet benämnt Defence Cooperation Agreement (DS 2024:2) av skäl som följer.

Inledning

Den 5 december 2023 skrev Sveriges och USA:s försvarsministrar under en överenskommelse om försvarssamarbete mellan Sverige och USA, ett Defence Cooperation Agreement (DCA). Riksdagen ska under våren/sommaren rösta om godkännande av avtalet. Regeringen har änu inte klargjort om det krävs 2/3-dels majoritet eller bara enkel majoritet för beslutet. Planer på ett sådant avtal offentliggjordes inte inför senaste riksdagsval. Det är också oroande att Sverige ingår ett militärt avtal med en supermakt som för närvarande med vapen understödjer Israels krig mot Palestina som av Internationella Domstolen ICJ närmast karaktäriseras som ett folkmord. Som svensk medborgare gör DCA-avtalet mig djupt orolig inför Sveriges framtid.

Någon utredning om konsekvenser av vad avtalet kan komma att innebära för Sveriges säkerhet har inte gjorts och hela processen fram till undertecknandet av regeringen har skett i hemlighet utan att svenska medborgare blivit informerade. Allmänheten har inte getts möjlighet att ta en välgrundad ställning till avtalet varken i val eller folkomröstning. Detta är brister som kan få negativa konsekvenser för allmänhetens syn på svensk demokrati.

Tolkning av avtalet

Regeringen har heller inte redovisat om dess tolkning av avtalet skiljer sig från den amerikanska. Den norska regeringen har ingått ett liknande avtal (SDCA) med USA. Den norska regeringen redogör för skiljaktigheter i tolkning med avseende respekten för Norges suveränitet, lagar och folkrättsliga förpliktelser. Norska regeringen anger hur den amerikanska tolkning skiljer sig från den norska enligt följande citat ”*Videre foreskriver avtalen at den inngås med full respekt for norsk suverenitet, norske lover og Norges folkerettslige forpliktelser. I dette ligger en forpliktelse til å følge norsk regelverk og Norges folkerettslige forpliktelser, likevel slik at USA anser at forpliktelsen kun gjelder så lenge det er forenelig med amerikanske tjenstlige behov*» (Prop. 90 S (2021 – 2022)). Vidare skriver regeringen i kapitel 10 att «*USA har i stedet tatt til orde for at det etter SDCA kun gjelder en plikt til å*

etterleve norsk rett og norske folkerettslige forpliktelser, der dette er forenelig med USAs operative militære behov.» Om den amerikanska tolkningen gäller även för svenska DCA-avtalet betyder det att de heller inte kommer att respektera *”Sveriges suveränitet, lagstiftning och internationella rättsliga förpliktelser, inklusive vad gäller lagring av vissa typer av vapen på svenskt territorium”* (artikel 1 punkt 2) om det strider mot deras operativa behov. Om USA följer avtalet på sådana premisser faller skrivningen om respekt för svensk suveränitet, svenska lagar och vapenlagring. Den svenska regeringen måste klargöra för riksdagen och allmänheten ifall USA:s tolkning av avtalet skiljer sig från den svenska och om USA avser att bryta mot avtalet om det hindrar deras militära och operativa behov. För att rösta om avtalet måste riksdagsledamöterna ha tillgång till den informationen.

I artikel 29 p5 sägs dessutom att *”Tvister och andra frågor som är föremål för samråd enligt detta avtal får inte hänskjutas till nationella domstolar, till internationella domstolar, tribunaler eller liknande organ eller till någon annan tredje part för avgörande.”* Här får man utgå från att det blir den starkare partens tolkning som kommer att gälla.

Otydlig skrivning i avtalet

I artikel 6 p står det att *”Under exceptionella omständigheter får amerikanska styrkor, i enlighet med gemensamt godkända säkerhetsplaner, vidta nödvändiga och proportionerliga åtgärder bortom den omedelbara närheten av de överenskomna anläggningarna och områdena för att upprätthålla eller återställa säkerheten för och försvaret av de amerikanska styrkorna samt kontinuiteten i deras verksamhet.”* Uttrycken ”exceptionella” och ”nödvändiga och proportionerliga åtgärder” indikerar att amerikanska styrkor kan tillåtas våldsanvändning i särskilda fall även mot svenska medborgare som befinner sig utanför baserna.

Säkerhetsdilemmat

Det man kallar säkerhetsdilemmat har inte analyserats. Då ingen utredning gjorts har inga scenario för hur den utpekade fienden Ryssland kan komma att tänkas reagera på amerikanska baser i Sverige med stridsflyg och fartyg med kärnvapenbärande kapacitet och andra offensiva vapen riktade mot landet. Att ryska regeringen kommer att vidta motåtgärder är självklart. Om USA skulle använda baser för anfall mot Ryssland eller annat land blir baserna blir tillåtna mål för missilangrepp.

Uppgivande av suveränitet

DCA-avtalet innebär att Sverige uppger sin suveränitet med avseende på jurisdiktion. Svenska lagar ska inte gälla amerikansk personal som enligt avtalet får rätt att vistas i landet utan ska dömas i amerikanska domstolar även om brottet begås i Sverige. Baser som upplåts på svenskt territorium till USA och där delar av dessa baser ska vara reserverade för enbart för amerikansk militär utan möjlighet för svenska myndigheter att kontrollera vad som sker eller lagras där är också att uppgiva av vår territoriella integritet.

Fordon, fartyg och flyg kan röra sig fritt i Sverige och transportera vapen och miljöfarligt gods utan möjlighet till kontroll. Sådant gods kan således passera på väg och järnväg genom tätbebyggda områden utan kontroll och därmed åtföljande säkerhetsåtgärder.

Kärnvapen

Kärnvapen nämns inte i avtalet och kan således transporteras och lagras på de baser som USA har exklusiv rätt till. Att olyckor kan ske vet vi av erfarenhet från Spanien och Grönland. I Palomares i Spanien störtade en B-52 lastad med fyra vätebomber och två km² mark blev kontaminerad med radioaktivt plutonium. Vid Grönland ligger fortfarande en amerikansk atombomb kvar på havsbotten. Flyg med kärnvapenbärande kapacitet har redan flugit över Stockholm. Avtalet stipulerar heller inget förbud mot lagring av förbjuden klusterammunition och ej heller mot ammunition med cancerframkallande utarmat uran.

Ändring av avtalet

Avtalet löper på 10 år utan möjlighet till uppsägning. Avtalet kan under tiden ändras om parterna kommer överens om det. Det innebär att dagen efter ett eventuellt godkännande i riksdagen kan avtalet ändras både vad gäller skrivning och val av baser. Huruvida riksdagen måste godkänna eventuella ändringar framgår inte av avtalet.

Avtalet är inte ett avtal mellan två jämbördiga partners utan en överenskommelse mellan ett litet land som Sverige som har få eller inga möjligheter till inflytande på en stormakt som är helt dominerande globalt såväl militärt som ekonomiskt. Sverige kommer att få spela en underordnad roll i Förenta Staternas krigsplanering.

Fd diplomaten Sven Hirdman karakteriserar avtalet som ”Det här är ett avtal som tillgodoser amerikanska militära strategiska intressen. Det är inte ett bilateralt avtal mellan USA och Sverige för att USA ska försvara Sverige. Det inte frågan om det”.